

#1 SUNDAY TIMES AND NEW YORK TIMES BESTSELLER

AMERICKÁ

ZEM

*„Ovocie hnevu
našej doby.“*

DON WINSLOW

JEANINE CUMMINSOVÁ

TATRAN

AMERICKÁ ZEM

JEANINE CUMMINSOVÁ

TATRAN

Z anglického originálu JEANINE CUMMINS: AMERICAN DIRT,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Flatiron Books, New York 2020,
preložila Katarína Ostricová.
Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2020 ako 5257. publikácia.
Vydanie I.

Prebal a väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Katarína Vilhanová
Jazykóví redaktori Ivana Fábryová, David Grich
Technická redaktorka Eva Zdražilová
Sadzba RS servis, Bratislava
Vytlačila Těšínská Tiskárna, a. s., Český Těšín.

Preklad diela finančne podporil Literárny fond.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved.

Copyright © 2020 by Jeanine Cummins
Translation © Katarína Ostricová 2020
Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2020

ISBN 978-80-222-1137-6

Pre Joa

*Era la sed y el hambre, y tú fuiste la fruta.
Era el duelo y las ruinas, y tú fuiste el milagro.*

Bol to smäd a hlad to bol a ty si bola ovocím.
Žiaľ a ruiny to boli, ty zázrakom bývala si.

Pablo Neruda: PIESEŇ ZÚFALSTVA

1. kapitola

Jedna z prvých guliek preletí cez otvorené okno nad záchodom, pri ktorom stojí Luca. Spočiatku si neuvedomuje, že ide o gulku, a len šťastnou náhodou ho nezasiahne medzi oči. Luca sotva postrehne jej jemné svišťanie, keď okolo neho prefičí a zaryje sa do kachličky na stene za ním. Ďalšiu spršku guliek však sprevádza ohlušujúce hrmenie, dunenie a bleskurýchle klepotanie. Na okamih zaznejú aj výkriky, po chvíli strelby však ustanú. Kým si Luca zazipsuje nohavice, sklopí záchodovú dosku a vyšplhá sa na ňu, aby sa pozrel von, kým zistí, odkiaľ prichádza ten hrozný hluk, rozletia sa dvere do záchoda a v nich sa zjaví mama.

„Mijo, pod,“ povie tak ticho, že ju Luca ani nezačuje.

Rukami ho rázne ženie k sprche. Luca zakopne o kachličkový schod a s rukami pred sebou spadne na zem. Mama pristane na ňom a on si pri tom zubami poraní peru. V ústach cíti chuť krvi. Jedna tmavá kvapka sa na svetlozelenej kachličke v sprche rozplynie na malý červený kruh. Mama strčí Lucu do rohu. Na sprche nie sú dvere ani záves. Je to len roh v kúpeľni jeho starej mamy, kde sprchový kút dotvára tretia, vyše jeden a pol metra vysoká a asi meter široká vykachličkovaná stena – pri troche šťastia dostatočne veľká na to, aby sa za ňou Luca s mamou ukryli. Lucov chrbát je ako prikovaný, drobnými ramenami sa tisne k obom stenám. Kolená si tlačí k brade a mama ho v objatí zvierá ako v pancieri korytnačky. Dvere do kúpeľne zostali otvorené, čo Lucu trápi, hoci ich nevidí cez ochranný štít matkinho tela ani cez čiastočnú barikádu v podobe steny v starkinej sprche. Najradšej by sa vymanil z maminho zovretia a končekom prsta strčil do dverí, nech sa zavrú. Nevie, že mama ich nechala otvorené naschvál. Že zatvorené dvere by prilákali viac pozornosti.

Zvonka sa ešte vždy ozýva hlasitá strelba sprevádzaná pachom uhlia

a pripáleného mäsa. Ocko vonku griluje steaky a Lucove obľúbené kuracie stehienka. Má rád, keď sú mierne pripečené, s chrumkavou kožkou. Mama zdvihne hlavu a zahľadí sa mu do očí. Dlaňami mu oblapí hlavu a snaží sa zakryť mu uši. Strelba vonku pomaly ustáva. Stíchna a potom sa už ozýva len v krátkych etapách, ktoré, ako si Luca pomyslí, odrážajú sporadický a divoký tlkot jeho srdca. Pomedzi ten lomoz Luca ešte vždy počuje rádio, v ktorom ženský hlas oznamuje *¡La mejor 100,1 FM Acapulco!* a potom nasleduje hudobná skupina Banda MS s piesňou o tom, aké krásne je byť zaľúbený. Ktosi vystrelí na rádio a nato sa ozve smiech. Mužské hlasy. Dva alebo tri, Luca si nie je istý. Ťažké kroky topánok na dvore u starkej.

„Je tu?“ Jeden hlas sa ozve priamo za oknom.

„Hej.“

„A čo dieťa?“

„Mira, tu je chlapec. Je to on?“

Lucov bratranec Adrián. Má na sebe kopačky a športový dres Hernándezza. Adrián si dokáže kolenami pinkať futbalovú loptu štyridsaťsedem ráz bez spadnutia.

„Neviem. Mal by mať asi toľko rokov. Odfot' ho.“

„Aha, kura!“ ozve sa ďalší hlas. „Mhm, vyzerá dobre. Dáš si?“

Lucova hlava sa schováva pod maminou bradou a jej telo ho pevne zvierá.

„Kašli na kura, ty blázon. Skontroluj dom.“

Lucova učupená mama sa zakolíše a ešte mocnejšie ho pritlačí ku kachličkovej stene. Tisne sa naňho a spoločne načúvajú, ako zadné dvere zavrzgajú a buchnú. Kroky v kuchyni. Občas sa v dome ozve výstrel. Mama otočí hlavu a na kachličke na zemi si všimne jasný fliačik Lucovej krvi ožiarený pruhom svetla presvitajúcim cez okno. Luca cíti, ako mama zadrží dych. V dome zavládne ticho. Na chodbe vedúcej do kúpeľne je koberec. Mama si pretiahne rukáv košele cez ruku a Luca s hrôzou pozoruje, ako sa od neho odtiahne a načiahne sa za tou veľavravnou kvapkou krvi. Utrie ju rukávom, až z nej zostane len nenápadná šmuha, a potom sa naňho opäť vrhne práve v momente, keď muž na chodbe pažbou samopalú AK-47 štuchne do dverí a rozrazí ich dokorán.

Musia byť traja, lebo Luca zvonku ešte vždy počuje dva hlasy. Tretí muž si rozopne nohavice za sprchovým múrom a vyprázdni si mechúr do starkinho záchoda. Luca ani nedýcha. Mama zmeravie. Oči majú

zavreté a telá nehybné, od odhodlania nepohnúť sa, dokonca akoby im v žilách prestal kolovať aj adrenalin. Mužovi sa čká. Spláchne a umyje si ruky. Utrie si ich do starkinho jemného žltého uteráka, ktorý si odkladala pre návštevy.

Nepohnú sa, ani keď muž odíde. Ani keď opäť začujú vrzgot a buchnutie zadných dverí. Zostanú zvinutí v pevnom kľbku ramien a nôh, kolien a brád, zovretých viečok a prstov aj po tom, čo začujú, že muž vonku sa pridala k svojim kumpánom a oznámil im, že dom je čistý a on si teraz dá kura, pretože by bolo neospravedlniteľné, keby grilované mäso malo vyjsť nazmar a v Afrike pritom hladujú deti. Muž je ešte vždy dosť blízko okna, preto Luca zreteľne počuje vlhké, vláčne, mľaskavé zvuky, ktoré vydávajú jeho ústa, keď si pochutnáva na kurati. Luca sa sústreďí na dýchanie, nádych a výdych, bez jediného zvuku. Hovorí si, že je to len jeden z tých zlých, hrozných snov, aké sa mu už prisnili toľko ráz. Vždy sa s tlčúcim srdcom zobudí a zaplaví ho pocit úľavy. *Bol to iba sen*. Lebo takto vyzerajú moderné strašidlá mexických miest. Hoci si rodičia niektorých detí dávajú záležať na tom, aby pred nimi nespomínali násilie, aby zmenili stanicu, keď v rádiu hovoria o ďalšej strelbe, aby pred nimi utajili svoje najstrašnejšie obavy, nemôžu zabrániť tomu, aby sa ich deti rozprávali s inými deťmi. Tie hrôzostrašné príbehy sa opakujú pri hojdačkách, na futbalovom ihrisku, na chlapčenských záchodoch v škole. Všetky deti, bohaté, chudobné alebo zo strednej triedy, videli telá na ulici. Náhodnú vraždu. A jeden od druhého vedia, že aj v rámci nebezpečenstva existuje hierarchia, že niektoré rodiny sú ohrozené viac než iné. A tak, hoci rodičia Lucovi nikdy nedali ani najmenší dôvod myslieť si, že takéto riziko existuje, hoci pred synom dokonale demonštrovali svoju odvahu, vedel to – vedel, že tento deň raz príde. Tento fakt však jeho príchod nezmiernil. Trvá ešte veľmi, veľmi dlho, než povolí zovretie matkovej ruky na zadnej strane Lucovho krku, kým sa od neho odkloní dostatočne ďaleko a on postrehne, že uhol dopadu svetla cez okno kúpeľne sa zmenil.

Momenty nasledujúce tesne po chvíľach hrôzy pôsobia ako požehnanie, podobne ako pred prijatím sviatosti. Keď sa Luca konečne opäť pohne, na okamih pocíti intenzívnu radosť, že žije. Chvíľu vychutnáva, ako sa mu pri dýchaní nepravidelne nafukuje hrudník. Dlane položí na zem a vníma chlad kachličiek pod sebou. Mama sa zrúti k protifahlej stene a otvorí ústa, až sa jej na ľavom líci zjaví jamka. Je zvláštne vidieť ju v sprche vo sviatočných topánkach. Luca sa dotkne rany na pere. Krv

na nej zaschla, ale on si ju zubami poškriabe, a tým ju opäť otvorí. Vie, že keby to bol sen, necítil by v ústach chuť krvi.

Nakoniec sa mama postaví. „Zostaň tu,“ prikáže mu pošepky. „Nehýb sa, kým sa po teba nevrátim. Buď úplne ticho, rozumieš?“

Luca sa vrhne k jej ruke. „Neodchádzaj, mami.“

„*Míjo*, hneď sa vrátim, dobre? Počkaj tu na mňa.“ Mama si vymaní ruku zo zovretia Lucových prstov. „Nehýb sa,“ zopakuje. „Dobrý chlapec.“

Luca radšej počúvne jej inštrukcie, nie preto, že by bol poslušný chlapec, ale preto, že to nechce vidieť. Celú svoju rodinu vzađu na dvore u starkej. Dnes je sobota siedmeho apríla, keď sa koná *quinceañera* jeho sester-nice Yénifer, oslava jej pätnástych narodenín. Yénifer má oblečené dlhé biele šaty. Prišli aj jej otec a mama, tío Alex a tía Yemi i jej mladší brat Adrián, ktorý už mal deväť rokov, a preto sa vystatuje, že je o rok starší ako Luca, hoci v skutočnosti je medzi nimi iba štvormesačný rozdiel.

Skôr než Luca potreboval cikať, kopali si loptu s Adriánom a ostatnými bratrancami. Ich mamy sedeli za stolom na terase a vychladené kokteily sa im rosili na servítkach. Keď sa posledný raz takto zišli u starkej, Yénifer nechtiac vošla k Lucovi na záchod a jeho sa to tak veľmi dotklo, že dnes prinútil mamu, aby išla s ním a strážila mu dvere. Starkej sa to nepáčilo a mame povedala, že ho rozmaznáva, že chlapec v jeho veku by mal byť schopný navštíviť toaletu sám, no keďže Luca je jedináčik, prejdú mu aj veci, ktoré sa iným deťom netolerujú.

V každom prípade je Luca teraz v kúpeľni osamote a snaží sa na to nemyslieť, hoci tá myšlienka je neodbytná: tie nevlúdne slová, ktoré si mama a starká vymenili, boli možno navždy ich posledné. Luca zvíjajúc sa podišiel k ich stolu. Šepol mame čosi do ucha, a keď to starká uvidela, pokrútila hlavou, karhavo im pohrozila prstom a vyslovila svoje pripomienky. Na tvári sa jej zračil kritický úsmev. Ale mama bola vždy na Lucovej strane. Vyvrátila oči dohora, odsunula sa od stola a starkinu kritiku si nevšímala. Kedy to bolo – pred desiatimi minútami? Pred dvoma hodinami? Akoby sa Luca nachádzal v inom časopriestore.

Cez okno počuje mamine neisté kroky, jemné zvuky črepín pod jej topánkami. Ťažký nádych, no príliš ľahký na to, aby sa dal nazvať vzlykom. Jej kroky sa zrýchlia, keď odhodlane prechádza cez terasu a stláča tlačidlá na telefóne. Keď prehovorí, hlas má pridusený ako nikdy predtým, vysoký a napätý, akoby sa jej zadrhol v hrdle.

„Pošlite pomoc.“

2. kapitola

Keď sa mama vráti do sprchy po Lucu, nájde ho, ako sa kolíše pevne zvinutý do kľbka. Vyzve ho, aby sa postavil, ale on pokrúti hlavou a ešte viac sa stiahne. Telo sa mu v záchvate paniky chveje. Kým môže zostať v sprche, s tvárou zaborenou do tmavého zákutia svojho predlaktia, kým sa nemusí pozrieť mame do tváre, môže oddialiť to, čo už beztak vie. Ešte chvíľu si udrží falošnú nádej, že aspoň kúsok jeho starého sveta zostal nedotknutý.

Možno by bolo lepšie, keby uvidel jasnofarebné flaky na Yéniferiných bielych šatách, aby uzrel Adriánove oči, uprené do neba, aby sa podíval na starkine sivé vlasy, polepené čímsi, čo sa nikdy nemalo dostať von cez uhladený povrch lebky. Vlastne by mu osožilo vidieť teplé pozostatky, ktoré ešte pred chvíľou patrili jeho otcovi, obracačku skrivenú pod ťarchou jeho padajúceho tela, jeho krv, ktorá sa ešte vždy rinie krížom po betónovej terase. Pretože nič z toho, nech už je to akokoľvek strašné, nie je horšie než obrazy, ktoré sa Lucovi budú vynárať v jeho bujnej fantázii.

Keď ho mama napokon prinúti, aby sa postavil, vedie ho von prednými dvermi, čo môže i nemusí byť najlepší nápad. Ak by sa *los sicarios* vrátili, čo by bolo horšie – aby ich poľahky našli na ulici, alebo aby zostali vnútri, kde nik iný nebude svedkom ich príchodu? Nemožná otázka. Neexistuje nič lepšie ani horšie než to, čo sa práve deje. Prejdú cez starkinu upravenú predzáhradku a mama otvorí bránku. S nohami na ceste si sadnú na žltý obrubník. Protiľahlá strana ulice je v tieni, ale tu je jasno a slnko Lucovi páli na čelo. Po niekoľkých úmorných minútach počujú blížiaci sa zvuk sirén. Lucova mama Lydia si uvedomí, že drkoce zubami. Hoci jej nie je zima, má vlhké podpazušie a husiu kožu na rukách. Luca sa nakloní vpred a zdvihne sa mu žalúdok. Vyvráti kôpku zemiakového šalátu, sfarbeného doružova od ovocného punču,

ktorá dopadne na asfalt medzi jeho nohami, ale on ani mama sa nepohnú z miesta. Akoby to ani nepostrehli. Nevšimnú si ani nenápadné zaťahovanie záclon a roliet v okolitých oknách, ktorým sa susedia pripravujú na vierohodné zapieranie.

Luca pozoruje steny lemujúce starkinu ulicu. Videl ich už nespočetne veľa ráz, no dnes je všetko iné: každý z domov má malú predzáhradku ako starkin dom, ukrytú za múrom ukončeným ostnatým drôtom, pletivom alebo ostrými stĺpikmi ako starkin dom, prístupnú len cez zamknutú bránku ako starkin dom. Acapulco je nebezpečné mesto. Ľudia tu robia preventívne opatrenia, dokonca aj v pekných štvrtiach ako táto, hlavne v pekných štvrtiach ako táto. Načo sú však komu všetky opatrenia, keď napokon prídu zabijaci? Luca si oprie hlavu o mamino plece a ona ho rukou objíme. Neopýta sa ho, či mu je dobre, pretože tá otázka bude v sebe odteraz niešť čosi bolestne absurdné. Lydia sa zo všetkých síl usiluje nepremýšľať, ktoré slová už nikdy nevyjdú z jej úst ani ako strasidelne pôsobí to prázdne miesto po slovách, ktoré už viac nevysloví.

Keď dorazí polícia, olemuje miesto činu žltou páskou a uzavrie oba konce ulice, aby odklonila premávku a pripravila miesto na desivú kolónu núdzových vozidiel. Je tam množstvo policajtov, celá armáda, ktorá sa s nacvičenou úctou pohybuje okolo Lucu a Lydie. Keď k nim príde hlavný detektív a začne im klásť otázky, Lydia na okamih zaváha a húta, čo spraví s Lucom. Je ešte malý na to, aby počul všetko, čo musí povedať. Mala by ho na niekoľko minút niekam poslať, aby mohla na rovinu zodpovedať tie príšerné otázky. Mala by ho nasmerovať za otcom. Za starkou. Za svojou sestrou Yemi. No všetci sú mŕtvi vzhľadom na dvore a ich telá ležia krížom jedno cez druhé ako popadané doštičky domina. Aj tak je to jedno. Polícia tu nie je na to, aby im pomohla. Lydia začne vzlykať. Luca vstane a chladnou rúčkou objíme mamu okolo krku.

„Doprajte jej trochu času,“ povie ako dospelý muž.

Keď sa detektív vráti, je s ním žena, lekárka, ktorá pristúpi k Lucovi. Položí mu ruku na plece a opýta sa, či si chce k nej sadnúť do auta. Na bočnej strane auta svieti nápis SEMEFO a zadné dvere má otvorené dokorán. Mama prikývne, a tak sa Luca poberie s tou ženou, vlezie do auta a nohami hompáľa nad zadným nárazníkom. Žena mu ponúkne orosenú plechovku limonády.

Lydiin mozog, šokom dočasne vyradený z prevádzky, začína opäť pomaly pracovať, akoby bol zaplavený hustým bahnom. Ešte vždy sedí na obrubníku a detektív stojí medzi ňou a jej synom.

„Videli ste strelca?“ opýta sa.

„Strelcov, množné číslo. Myslím, že boli traja.“ Želá si, aby detektív trochu ustúpil a ona by tak videla na Lucu. Je len niekoľko krokov od nej.

„Videli ste ich?“

„Nie, počuli sme ich. Schovávali sme sa v sprche. Jeden vošiel dnu a vymočil sa. Možno by ste mohli vziať odtlačky prstov z kohútika. Umýval si ruky. Verili by ste tomu?“ Lydia zalomí rukami tak prudko, akoby chcela tú spomienku zahnať. „Zvonka bolo počuť ešte aspoň dva hlasy.“

„Povedali alebo urobili čokoľvek, čo by nám pomohlo identifikovať ich?“

Lydia pokrúti hlavou. „Jeden si dal kura.“

Detektív si do notesa zapíše *pollo*.

„Jeden sa spýtal, či je tam *on*.“

„Mali konkrétny cieľ? Povedali, koho tým myslia? Nejaké meno?“

„Nebolo treba. Mysleli tým môjho manžela.“

Detektív prestane písať a netrpezlivo sa na ňu zahľadí. „Váš manžel je...?“

„Sebastián Pérez Delgado.“

„Ten novinár?“

Lydia prikývne a detektív zahvízda pomedzi zuby.

„Je tu?“

Lydia opäť prikývne. „Na terase. S obracačkou. S tou tabuľkou.“

„To ma mrzí, seňora. Vášmu manželovi sa vyhrážali mnoho ráz, však?“

„Áno, ale bolo to už dávnejšie.“

„A čo konkrétne bolo obsahom tých hrozieb?“

„Žiadali ho, aby prestal písať o karteloch.“

„Inak?“

„Inak zabijú celú jeho rodinu.“ Jej hlas znie bezvýrazne.

Detektív sa zhlboka nadýchne a pozrie sa na Lydiu pohľadom, ktorý by sa dal považovať za súcitný. „Kedy sa mu naposledy vyhrážali?“

Lydia pokrúti hlavou. „Neviem. Bolo to už dávno. Vôbec sme to nečakali. Nečakali sme to.“

Detektív pevne zovrie pery, až z nich zostane len tenká čiara. Mlčí.

„Aj mňa zabijú,“ dodá Lydia, a až keď vysloví tie slová, uvedomí si, že sú pravdivé.

Detektív sa ani nenamáha, aby jej to vyhováral. Na rozdiel od mnohých svojich kolegov – nie je si istý, ktorých, ale na tom nezáleží –, on

zhodou okolností nie je na výplatnej páske kartelov. Nikomu neverí. V skutočnosti z tých vyše dvadsiatich strážcov zákona a zdravotníkov, ktorí sa v tejto chvíli pohybujú po starkinom dome a zadnom dvore, označujú polohu nábojníc, skúmajú stopy, analyzujú krvavé flaky, fotia, kontrolujú pulz a robia znak kríža nad mŕtvymi telami členov Lydiinej rodiny, siedmi dostávajú pravidelnú gázu od miestneho kartelu. Tento nezákonný príjem je trikrát vyšší než to, čo im platí vláda. Jeden z nich už šéfovi poslal správu, že Lydia a Luca sú nažive. Ostatní nerobia nič, lebo práve taká je ich úloha, za ktorú im kartel platí – aby chodili v uniformách a predstierali príchod polície. Niektorí z nich preto pociťujú morálny konflikt, iní nie. Nik z nich tak či onak nemá na výber, preto sú ich pocity nepodstatné. Miera neobjasnených zločinov v Mexiku je viac ako deväťdesiat percent. Prítomnosť policajných rovnošiat poskytuje potrebnú ilúziu boja proti reálnej beztrestnosti kartelov. Lydia si to uvedomuje. Všetci to vedia. V tom momente sa rozhodne, že musí vypadnúť. Postaví sa a pritom ju prekvapí sila, ktorú cíti v nohách. Detektív ustúpi, aby jej uvoľnil miesto.

„Keď sa dozvie, že sme nažive, vrátia sa.“ Vtom sa rozpamätá, ako sa jeden z hlasov na dvore opýtal *A čo dieťa?*, a podlomia sa jej kolená. „Chce zabiť môjho syna.“

„Kto?“ opýta sa detektív. „Viete, kto je za tým všetkým?“

„Robíte si zo mňa dobrý deň?“ opýta sa Lydia. Len jeden človek v Acapulcu si môže dovoliť masaker takýchto rozmerov a všetci dobre vedia, kto to je. Javier Crespo Fuentes. Jej priateľ. Prečo by mala nahlas vyslovať jeho meno? Buď to detektív pred ňou iba hrá, alebo ju skúša. Ešte si niečo píše do notesa. Napíše *La Lechuza*? A ešte *Los Jardineros*? Potom notes ukáže Lydi. „Na to teraz nemám silu.“ Pretlačí sa popri ňom.

„Prosím vás, už len zopár otázok.“

„Nie. Už žiadne otázky. Ani jedna.“

Na dvore leží šesťnásť tiel, takmer všetci ľudia, ktorých Lydia na tomto svete milovala, no ešte vždy sa nachádza len na pokraji zrúzy – vie, že je to skutočné, pretože ich počula umierať a videla ich telá. Dotkla sa ešte teplej ruky svojej mamy a cítila vyhasínajúci manželov pulz, keď mu zdvihla ruku. No jej myseľ sa stále vracia späť, snaží sa to zvrátiť. Pretože to nemôže byť pravda. Je to príliš hrôzostrašné, než aby to bola pravda. Cíti, ako sa jej zmocňuje panika.

„Luca, pod.“ Vystrie ruku a Luca zoskočí z lekárskeho auta. Ešte plné *refresco* nechá položené na zadnom nárazníku.

Lydia ho vezme za ruku a spoločne kráčajú po ulici k miestu, kde Sebastián zaparkoval ich spoločné auto, až na konci bloku. Detektív ju nasleduje a snaží sa s ňou udržiavať kontakt. Nepochopil, že Lydia rozhovor s ním ukončila. Nedala mu to dosť jasne najavo? Prudko sa zastaví a detektív idúci za ňou do nej takmer vrazí. Zakolíše sa na špičkách chodidiel, aby sa vyhol kolízii. Lydia sa na päte otočí.

„Potrebujem jeho kľúče,“ povie.

„Kľúče?“

„Manželove kľúče od auta.“

Detektív ďalej niečo hovorí, no Lydia sa popri ňom opäť prešmykne a ťahá Lucu za sebou. Vojde bráňkou do starkinej predzáhradky a Lucovi prikáže, aby počkal. Potom si to rozmyslí a vezme ho do domu. Usadí ho na starkin zlatý zamatový gauč a nalieha, aby sa nehýbal.

„Počkáte tu, prosím, s ním?“

Detektív prikývne.

Pred zadnými dverami sa Lydia na okamih zastaví, aby si dodala odvahy, kým ich otvorí a vyjde von. Na tienistom zadnom dvore cítiť sladkú vôňu limetky a lepkavej spálenej omáčky a Lydia vie, že už nikdy nebude jesť grilované mäso. Niektorých z členov jej rodiny už prikryli a na rôzne miesta rozostavili svetložlté tabuľky s čiernymi písmenami a číslami. Tabuľky označujúce nájdené dôkazy, ktoré nikdy nikto nepoužije na usvedčenie páchatelov. Tie tabuľky všetko len zhoršujú. Ich prítomnosť znamená, že je to pravda. Lydia si odrazu uvedomuje existenciu pľúc vo svojom tele – sú akoby drsné a opotrebované, čo je pocit, aký doposiaľ nezažila. Pristúpi k Sebastiánovi, ktorý sa nepohol, ľavé rameno má ešte stále čudne pokrútené a obracačka mu ešte vždy vyčnieva spod boku. Pohľad na jeho nevládne telo v Lydiinej mysli vyvolá spomienku naňho, keď sa s Lucom po večeri v obývačke bláznia a zápasia. Kričia. Smejú sa. Narážajú o nábytok. Lydia napúšťa mydlovú vodu do drezu a pritom ich pozoruje. No všetko jeho teplo sa vytratilo. Pod Sebastiánovou kožou už nič nepulzuje. Chcela by mu niečo povedať, kým stratí všetku farbu. Chce mu porozprávať, čo sa prihodilo, rýchlo, naliehavo. Čosi neodbytné v nej verí, že ak mu to všetko dôkladne opíše, možno ho presvedčí, aby neumieral. Možno ho obmäkčí, ako veľmi ho potrebuje, a ešte väčšmi ho potrebuje ich syn. Hrdlo má však paralyzované od nepríčetnosti.

Ktosi vzal tú kartónovú tabuľku, ktorú naňho strelci položili a zaťažili ju kameňom. Na tabuľke bolo zelenou fixkou napísané: TODA MI

FAMILIA ESTÁ MUERTA POR MI CULPA (*Celá moja rodina je mŕtva mojou vinou*).

Lydia si čupne k manželovým nohám, ale nechce zistiť, ako jeho bledá koža chladne. Dôkaz. Chytí ho za špičku topánky a zavrie oči. Ešte sa ho takmer nik nedotýkal a ona je za to vďačná. Vie, že kartónovú tabuľku mu na srdce mohli pripevniť aj špičkou mačety. Vie, že jeho relatívne hladká smrť je prejavom zdeformovanej láskavosti. Videla aj iné miesta činu, príšerné scény – telá, ktoré už viac nie sú telami, ale len časťami tiel, *mutilados*. Keď kartely zabíjajú, robia to pre výstrahu, ako prehnánú, grotesknú ilustráciu, čo sa komu môže prihodiť. Raz ráno v práci, keď ešte len otvárala obchod, uvidela Lydia chlapca, ktorého poznala. Kľakol si, aby otvoril mrežu na otcovom obuvníctve kľúčom, ktorý mu visel okolo krku na šnúrke od topánok. Mal šesťnásť rokov. Keď pri ňom zastavilo auto, dieťa nemohlo bežať, lebo kľúč sa zasekol v zámke a držal ho uväznené za krk. A tak *los sicarios* zdvihli celú mrežu a zavesili dieťa na šnúrke okolo krku a potom ho ťkli, až dokým sa nemykalo. Lydia sa ponáhľala dnu a dvere za sebou zamkla, preto už nevidela, ako mu stiahli nohavice a pridali dekoráciu, no neskôr sa o tom dozvedela. Všetci sa to dozvedeli. A majitelia obchodov v celej štvrti pochopili, že otec dieťaťa odmietol kartelu platiť *mordidas*.

Takže áno, Lydia je vďačná, že šesťnásť jej najdrahších príbuzných zabili bleskovou, neosobnou dávkou guliek. Policajti na dvore od nej odvracajú zrak, a aj za to im je vďačná. Fotograf miesta činu si svoj fotoaparát položil na stôl vedľa pohára, na ktorého okraji je ešte stále šmuha od Lydiinho tmavého rúžu. Kocky ľadu v ňom sa roztopili a na servítke pod ním skondenzoval mokrý kruh. Ešte je vlhký a Lydia nechápe, ako je možné, že celý jej život sa rozbil na márne kúsky za kratší čas, než sa skondenzovaná voda vyparí do vzduchu. Uvedomí si, že ruch na terase úctivo stíchol. Bez toho, aby sa postavila, sa presunie vedľa Sebastiánovho tela. Lozí po štvornožky a potom zaváha pri pohľade na jeho natiahnutú ruku, na hrebeň, ktorý tvoria jeho hánky, na dokonalé polmesiace jeho nechtových lôžok. Jeho prsty sú meravé. Ani svadobná obrúčka sa nepohne. Oči má zatvorené a Lydii napadne absurdná myšlienka, či ich zavrel naschvál, kvôli nej ako posledný prejav nehy, aby nevidela jeho prázdny pohľad, keď ho nájde. Ruku si pritisne na ústa, pretože má pocit, akoby ju opúšťala duša. Ten pocit však potlačí, prsty mu vsunie do nehybnej dlane a jemne sa oprie o jeho hrudník. Už je chladný. Je studený. Sebastián je preč a zostala tu

po ňom iba milovaná, dôverne známa telesná schránka nejaviaca známky života.

Ruku mu položí na sánku, na jeho bradu. Pevne zovrie pery a položí dľaň na jeho chladné čelo. Keď ho uvidela prvý raz, skláňal sa s perom v ruke nad špirálovým poznámkovým blokom v istej knižnici v Mexiku. Zvesené plecia, plné ústa. Mal na sebe fialové tričko kapely, ktorú nepoznala. Teraz už vie, že ju nefascinovalo jeho telo, ale spôsob, akým mu vdychoval život. Kamenné dlaždice ju tlačia na kolenách, zatiaľ čo ho s modlitbami prikrýva. Naraz sa krčovito rozplače. Skrivená obracačka leží v kaluži stuhnutej krvi a na jej plochej časti sa ešte vždy nachádzajú stopy surového mäsa. Lydia potlačí nutkanie na vracanie, rukou vkľzne do manželovho vrecka a vytiahne z neho kľúče. Koľko ráz počas ich spoločného života vkľzla rukou do jeho vrecka? *Nemysli na to, nemysli na to, nemysli.* Zložiť mu obrúčku je ťažké. Voľná koža na hánke sa mu pod obrúčkou riasi, preto ňou musí krútiť. Jednou rukou mu vyrovnáva prst a druhou rukou otáča prsteňom. Takto sa jej napokon podarí stiahnuť obrúčku, tú, ktorú mu pred vyše desiatimi rokmi navliekla na prst v Catedral de Nuestra Señora de la Soledad. Nastokne si ju na palec, ruky mu položí na hrud' a pri vstávaní sa do nich zaprie. Tacká sa preč a pritom očakáva, že ktosi začne protestovať, aby si tie veci nebrala. Priam dúfa, že jej ktosi povie, že si ich nemôže zobrať, že sa nemôže takto hrabať v dôkazoch či v akých sračkách. Možno by ju na okamih upokojilo, keby si na niekom mohla vyliat' všetku zlosť. No nikto si netrúfa ozvať sa.

Lydia stojí so zvesenými plecami. Mama. Presunie sa k staršej, ktorej telo je jedným z tých, čo už zľahka prikryli čiernym igelitom. Pristúpi k nej dôstojník, aby ju zastavil.

„Señora, prosím,“ povie jednoducho.

Lydia sa naňho divo pozrie. „Chcem sa rozlúčiť s mamou.“

On len mierne pohne hlavou. Má jemný hlas. „Môžem vás ubezpečiť,“ hlesne, „že toto nie je vaša mama.“

Lydia chladne zažmurká a v ruke pritom zvierá manželove kľúče od auta. Má pravdu. Na týchto jatkách by mohla stráviť aj viac času, ale načo? Všetci sú mŕtvi. Takto si ich nechce pamätať. Odvráti sa od šestnástich vodorovných útvarov na dvore a s vŕzganím a buchotom prejde cez kuchynské dvere. Policajti sa vonku vrátia k svojim aktivitám.

Lydia otvorí skriňu v matkinej spálni a vytiahne jedinú starkinu baťožinu: malú červenú cestovnú tašku. Odzipsuje ju a zistí, že je plná